

Universiteit van Tilburg
College van bestuur
Postbus 90153
5000 LE TILBURG

Besluit **Besluit strekkende tot een positieve beoordeling van een aanvraag om accreditatie van de opleiding wo-master Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Tilburg**

Algemene gegevens

datum	Naam instelling	: Universiteit van Tilburg
8 maart 2012	Naam opleiding	: wo-master Rechtsgeleerdheid (60 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	: 11 maart 2011
Definitief besluit	Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd
accreditatie wo-master	Accenten	: vijf accenten (Privaatrecht, Rechtsgeschiedenis, Sociaal Recht, Staatsrecht/Bestuursrecht en Strafrecht) en een accentloos programma
Rechtsgeleerdheid	Locatie opleiding	: Tilburg
Universiteit van Tilburg		
(#4988)		
uw kenmerk	Naam VBI	: Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
213.5567	Datum visitatie	: 16 tot en met 18 november 2010
ons kenmerk	Datum VBI-rapport	: februari 2011
NVAO/20120572/ND	Aanvulling op VBI-rapport	: 24 augustus 2011
bijlagen		
1		

Beoordelingskader

Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs [wo-master] van de NVAO (Accreditatiekader; Stcr. 2003, 120). Op grond van het toepasselijke Accreditatiekader wordt een opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen, te weten: doelstellingen opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten.

Samenstelling QANU-panel

- prof. dr. J. Zwemmer, emeritus hoogleraar Belastingrecht, Universiteit van Amsterdam (*voorzitter*);
- dr. mr. M. Ahsmann, vicepresident/opleidingscoördinator sector civiel recht, Rechtbank Rotterdam;
- prof. mr. J. Rinkes, hoogleraar Privaatrecht, Open Universiteit Nederland en bijzonder hoogleraar Europees Consumentenrecht, Maastricht University;
- prof.dr. R. Foqué, hoogleraar Rechtsfilosofie en Rechtstheorie, Katholieke Universiteit Leuven;
- prof. dr. J. van Tartwijk, hoogleraar Toegepaste Onderwijskunde, Universiteit Utrecht;
- I. Beulen LL.B., student Ma Nederlands Recht, Radboud Universiteit Nijmegen (*student-lid*).

Secretarissen QANU: drs. L. van der Grijspaarde en drs. K. Boersma - van Nierop.

Pagina 2 van 9 **Aanvulling op VBI-rapport**

Bij brief van 23 juni 2011 aan de instelling heeft de NVAO aanvullende informatie gevraagd over de beoordeling van de deeltijdse variant, de studielast, het gerealiseerde niveau en het onderwijsrendement. De aanvulling op het VBI-rapport van 24 augustus 2011 is ontvangen op 30 augustus 2011. De NVAO heeft deze bijkomende informatie in haar oordeelsvorming betrokken.

Voorts heeft overleg plaatsgevonden over de uitkomsten van de beoordeling van het cluster Rechtsgeleerdheid op 3 november 2011 (met de visitatiecommissie), 19 december 2011 (met het disciplineoverleg) en 1 februari 2012 (rectorenoverleg). De uitkomsten van de diverse overleggen heeft de NVAO eveneens meegenomen in de besluitvorming.

Uit deze overleggen is de NVAO gebleken dat de opleidingen en de instellingen de hen betreffende opmerkingen en aanbevelingen van de visitatiepanels ter harte nemen. Dat geldt in het bijzonder het studiesucces, dat bij vrijwel alle opleidingen een aandachtspunt is. Ook is uit de visitatierapporten en de genoemde overleggen gebleken dat de opleidingen maatregelen nemen en gaan nemen om de hen betreffende aandachtspunten te adresseren. De visitatiepanels spreken hierover hun vertrouwen uit. De NVAO deelt dit.

Om het vertrouwen verder te schragen, is met de rectores van de desbetreffende universiteiten afgesproken dat de NVAO zal kunnen beschikken over de rapportages van de instellingen in het kader van de af te sluiten prestatieafspraken met de staatssecretaris. Deze prestatieafspraken betreffen ook het studiesucces van het onderwijsaanbod van de instelling. De NVAO adviseert de instelling om in deze rapportages ook te betrekken de opmerkingen van het panel rond het opleidingsprogramma. Dat is immers in belangrijke mate medebepalend voor het studiesucces.

Bevindingen

De bevindingen hebben betrekking op zowel de voltijdse als de deeltijdse variant van de masteropleiding Rechtsgeleerdheid. Desgevraagd meldt de commissie dat zij heeft vastgesteld dat beide varianten niet substantieel verschillen.

Doelstellingen opleiding

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel stelt vast dat de domeinspecifieke eisen, hoewel breed geformuleerd, inzicht geven in de eisen gesteld door vakgenoten en de beroepspraktijk. De eindtermen sluiten aan op het door het panel vastgestelde domeinspecifiek referentiekader. De opleiding kent vijf accenten – tot 2010 waren er dat zes – en een vrij programma. De accenten zijn: Privaatrecht, Rechtsgeschiedenis, Sociaal Recht, Staatsrecht/Bestuursrecht en Strafrecht. Om de eigenheid van de accenten meer tot uitdrukking te laten komen, adviseert het panel om specifieke eindkwalificaties te definiëren per accent.

De eindkwalificaties sluiten aan bij de Dublin-descriptoren. Het panel kan zich ook vinden in de aangegeven relatie tussen de eindkwalificaties en de Dublin-descriptoren. De opbouw in moeilijkheidsgraad is eveneens adequaat weerspiegeld in de eindkwalificaties. Deze zijn ontleend aan de eisen van de internationale wetenschapsbeoefening en sluiten aan op de relevante beroepspraktijk. Ook is in voldoende mate sprake van een verbinding tussen het onderwijs, het onderzoek en het beroepenveld.

Pagina 3 van 9 Wel kan de wetenschappelijke vorming explicieter worden benadrukt in de eindtermen, door bijvoorbeeld te verwijzen naar methodologische verantwoording, het kiezen van onderzoeksmethoden en/of het uitvoeren of interpreteren van juridisch wetenschappelijk onderzoek. Afgestudeerden beschikken over de kwalificaties om zelf relevant toegepast onderzoek en wetenschappelijk interdisciplinair onderzoek te verrichten.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'doelstellingen opleiding' als voldoende.

Programma

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Binnen het onderwijs vindt voldoende interactie plaats met het wetenschappelijk onderzoek van docenten en hoogleraren. Het onderzoek van eigen hoogleraren in het onderwijs kan echter meer aandacht krijgen. Het panel ondersteunt het voornemen van de rechtenfaculteit (Tilburg Law school) om iedereen die primair in het onderzoek werkt in de nabije toekomst ook in het onderwijs in te schakelen. Verder is het onderzoek in het accent Staatsrecht/Bestuursrecht een punt van zorg, mede doordat er niet langer een onderzoeksinstituut op dit terrein actief is binnen de universiteit. Ook de aansluiting van de scriptie(begeleiding) op het leeronderzoek is een aandachtspunt, waarvan het Faculteitsbestuur zich bewust is.

Het ontwikkelen van academische vaardigheden komt voldoende aan de orde in het programma. Studenten komen ook in voldoende mate in aanraking met actuele ontwikkelingen in de wetenschap. Daarnaast worden verbanden gelegd met de actuele praktijk.

Het panel stelt vast dat het programma in voldoende mate de studenten de mogelijkheid biedt om de eindkwalificaties te bereiken. Toch heeft het panel ook enkele algemene kanttekeningen en opmerkingen. Deze hebben met name betrekking op de verdere afstemming tussen de verschillende rechtenopleidingen. Het panel denkt dan in eerste instantie aan meer consistente leerdoelen van de vakken in de masteropleidingen.

Verder vindt het panel de aandacht voor Privaatrecht in het programma te beperkt. Ook is naar de mening van het panel het aantal keuzevakken te groot. Hierdoor is de kans groot dat studenten een niet samenhangend en te weinig juridisch programma volgen en dat de optelsom van vakken niet de essentie van het gekozen accent bevat. Alumni ondersteunen deze zorg van het panel. Het panel concludeert dat het behalen van de eindtermen door deze keuzevrijheid niet is geborgd en adviseert de opleiding met klem om binnen de accenten meer sturend op te treden door bepaalde vakken verplicht te stellen.

Desgevraagd meldt het panel aanvullend: in theorie is het mogelijk dat een student een programma volgt waarin de eindtermen van de opleiding niet in voldoende mate worden gerealiseerd. De kritiek richt zich vooral op de mogelijkheid dat het gekozen vakkenpakket afwijkt van een accent in de masteropleiding. Het panel heeft evenwel vastgesteld dat studenten in de praktijk voldoen aan de eisen die aan hen gesteld mogen worden. Niettemin is de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma een aandachtspunt voor de opleiding.

Pagina 4 van 9 Het panel beoordeelt de samenhang als onvoldoende. Te veel keuzeruimte is gecreëerd zowel binnen de vijf accenten als binnen het accentloze programma. Daarnaast is de controle op de individuele programma's door de studieadviseurs te mager, waardoor de samenhang niet is geborgd.

Het masterprogramma is studeerbaar. Factoren die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. In aanvulling op het visitatierapport meldt het panel: van de studenten die hebben deelgenomen aan de evaluatie van de scriptiefase (vanaf 2005), geeft 62% aan (veel) meer tijd te hebben besteed dan ervoor staat; slechts 6 % zegt minder tijd te hebben besteed en 31% geeft aan dat de studielast overeenkwam met het aantal geplande ECTS.

De inhoud en het niveau van het programma sluiten aan bij de kwalificaties van de instromende studenten. Het panel waardeert de inspanningen van de faculteit bij de opvang van de hbo-instroom.

Het programma omvat 60 ECTS en voldoet daarmee aan de formele eisen voor een masteropleiding.

De faculteit kent geen eenduidig didactisch concept. De wijze van werken sluit aan bij de eindtermen van de opleiding. Een aandachtspunt is de scriptiebegeleiding en dan met name de verschillen in begeleiding tussen de rechtenopleidingen. De faculteit is voornemens om deze in kaart te brengen en de begeleiding meer vergelijkbaar te maken. In de opleiding wordt veel gewerkt met werkstukken en presentaties (in werkcolleges). In de masterfase worden ook klassikale colleges geven, waarbij het luisteren echter ondergeschikt is aan het interactieve element.

Hoewel de samenhang niet voldoende kan worden gegarandeerd, vindt het panel de gehanteerde beoordeling en toetsing in de afzonderlijke programmaonderdelen aanvaardbaar. De leerdoelen van de verschillende onderdelen worden in voldoende mate getoetst. Toch heeft het panel enkele opmerkingen en aanbevelingen. Zo is het toetsbeleid dat ten grondslag ligt aan de beoordeling en toetsing onvoldoende zichtbaar gemaakt. Voorts stuurt de faculteit te weinig op de systematische analyse van de kwaliteit van toetsen. Het panel heeft ook een groot aantal schriftelijke tentamens ingezien. Deze zijn eerder wisselend van kwaliteit. Het panel constateert verder dat de examencommissie nog niet klaar is voor de meer proactieve rol die zij moet gaan vervullen vanaf januari 2011 bij het opstellen van het toetsbeleid en het toetsen van de kwaliteit van individuele tentamens.

Studenten rapporteren dat zij wisselende feedback krijgen op schriftelijke producten. Beoordelingen kunnen verschillen per docent en beoordelingscriteria zijn niet altijd helder. Het panel adviseert dat docenten onderling beter zouden afstemmen hoe er beoordeeld wordt. Dit dient te worden ondersteund door transparante en zichtbare beoordelingscriteria, die ook voor studenten inzichtelijk maken wat van hen wordt verlangd.

Het panel heeft de beoordelingscriteria voor de masterscriptie bestudeerd. Daarnaast heeft het panel een aantal masterscripties ingezien. Het panel constateert dat docenten niet in alle gevallen zorgvuldig de voorgestelde beoordelingssystematiek volgen. Het eindcijfer is dan ook niet altijd af te leiden uit beredeneerde oordelen volgens de geldende beoordelingscriteria.

Pagina 5 van 9 Hoewel het oordeel onvoldoende is voor het facet Samenhang programma, is het panel van mening dat het programma als geheel als voldoende kan worden aangemerkt. De inhoud en het niveau van het programma zijn voldoende en de gehanteerde beoordeling en toetsing in de afzonderlijke programmaonderdelen zijn passend.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport en de aanvullende informatie deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'programma' als voldoende. De NVAO vraagt met klem aandacht voor de door het panel gesignaleerde verbeterpunten en het grote aantal daarvan. In het bijzonder wijst de NVAO op de bevindingen en het oordeel 'onvoldoende' van het panel voor de samenhang van het programma.

Inzet van personeel

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het onderwijs wordt voor een groot deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied. Voldoende staf is aanwezig om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen. De gemiddelde staf-studentratio van 1:29 voor alle Tilburgse rechtenopleidingen is gunstig. Wel ervaren docenten een grote onderwijsbelasting onder meer door het grote aantal specialisaties met vele kleine vakken. De faculteit is zich hiervan bewust en werkt aan een verbeterplan.

Een helder personeelsbeleid zorgt ervoor dat de kwaliteit van de docenten voldoende wordt gemonitord. Het panel heeft geen reden om aan te nemen dat het personeel onvoldoende organisatorisch is toegerust om het programma te realiseren. Studenten zijn ook in voldoende mate tevreden over de kwaliteiten van hun docenten. Daar waar zich problemen voordoen, onderneemt de faculteit actie. De Engelse taalvaardigheid van sommige docenten is wel voor verbetering vatbaar. Daarnaast is meer (verplichte) didactische scholing van docenten gewenst, bijvoorbeeld rond activerende werkvormen en toetsing. Hoewel training en begeleiding worden aangeboden, beschikken nog niet alle docenten over de gewenste didactische vaardigheden. Het panel waardeert het betrekken van studenten bij het aannemen van nieuwe docenten.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'inzet van personeel' als voldoende.

Voorzieningen

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De opleiding beschikt over goede materiële voorzieningen en over een uitstekende infrastructuur die als model kan dienen voor andere faculteiten. Voldoende collegezalen, onderwijsruimten en studieplekken zijn aanwezig. Het panel is onder de indruk van de gerenoveerde bibliotheek, onder andere gezien de goede geboden begeleiding bij het zoeken van literatuur en de variëteit aan werkplekken. De universiteit beschikt over uitstekende, moderne, ICT-voorzieningen en computerfaciliteiten.

Pagina 6 van 9 De faculteit geeft aan dat, hoewel de ICT-voorzieningen goed zijn, de integratie van bibliotheekvoorzieningen in het onderwijs beter kan. Een eigen facultaire bibliotheek wordt soms gemist. Ook ontbreekt het soms aan voldoende middelgrote collegezalen. Het panel heeft verder geen negatieve gevolgen geconstateerd naar aanleiding van deze door de opleiding aangedragen verbeterpunten en waardeert de aandacht van de faculteit voor verdere optimalisatie van de faciliteiten.

De studiebegeleiding is adequaat en sluit aan bij de behoefte van studenten. Ook de informatievoorziening aan studenten is op orde. De inzet van het studentvolgsysteem van scripties is een efficiënte manier om inzicht te krijgen in de studievoortgang van studenten. Wel adviseert het panel om het gebruik van het systeem verplicht te stellen en meer aandacht te besteden aan het tijdig bijwerken van de gegevens.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'voorzieningen' als voldoende.

Interne kwaliteitszorg

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Jaarlijks vindt evaluatie plaats via panelgesprekken. Het panel vindt dit een goed systeem van evalueren, maar mist een stelselmatige evaluatie van de vakken. Overigens wordt een aantal keuzevakken wel apart schriftelijk geëvalueerd.

Aan de hand van voorbeelden is overtuigend aangegeven dat maatregelen zijn genomen om het onderwijs te verbeteren naar aanleiding van evaluatieresultaten. Dit is tijdens de visitatie bevestigd door zowel studenten als docenten. Zo hebben uitkomsten van evaluaties in de afgelopen periode geleid tot meerdere wijzigingen binnen het docentencorps en tot het aanpassen van de inhoud en opzet van verschillende vakken.

De verschillende belanghebbenden zijn in voldoende mate betrokken bij de kwaliteitszorg van de opleiding. De mening van studenten wordt serieus genomen door zowel faculteitsbestuur als docenten. De relatie met alumni is nog minimaal ingevuld, maar veel wordt verwacht van de investeringen van de faculteit op dit vlak. Het beroepenveld is betrokken door de banden van de meeste docenten met het werkveld en door de verschillende samenwerkingsverbanden die de faculteit is aangegaan.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' als voldoende.

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De zes scripties die het panel heeft ingezien, zijn van voldoende kwaliteit. Het panel merkt echter op dat er weinig scripties de centrale leerstukken van het Privaatrecht behandelen. Wel worden vele scripties geschreven op het terrein van het personen- en familierecht. Het panel had verwacht dat, gezien de naam van de faculteit op dit gebied, scripties van hoog niveau op de terreinen van het verbintenissenrecht en het goederenrecht te vinden zouden zijn. De weinige scripties op dit gebied worden bovendien voornamelijk begeleid door docenten met een kleine onderzoeksaanstelling in plaats van door een hoogleraar. In de andere accenten van de opleiding is een betere verdeling over de centrale leerstukken gevonden.

De faculteit heeft geen streefcijfers geformuleerd. Het panel betreurt dit. De rendementen zijn aan de lage kant. Een rendement van ten minste 50% na twee jaar is naar het oordeel van het panel al erg minimaal. De afgelopen vier jaar heeft gemiddeld 57% van de studenten binnen twee jaar het diploma gehaald.

Desgevraagd geeft het panel een nadere onderbouwing van haar positieve oordeel voor het facet Onderwijsrendement. Het panel constateert dat de lage rendementen bij de rechtenopleidingen een landelijk en zeer complex probleem is. Evenals bij andere faculteiten betreft het panel in haar beoordeling mee de mate waarin de faculteit haar verantwoordelijkheid neemt en maatregelen implementeert om de rendementscijfers te verbeteren. Dit alles in overweging nemende, heeft het panel vastgesteld dat de faculteit in voldoende mate actief beleid voert om de rendementen te verhogen.

Voorbeelden van maatregelen die de faculteit heeft genomen om de rendementen te verbeteren, zijn een taaltoets, een zelfselectietest waarbij studenten digitaal kunnen onderzoeken of de studie bij hen past, en studiecoaching in het eerste jaar. Daarnaast is het vaardighedentraject aangepast. Het panel heeft geconcludeerd dat de faculteit zich bewust is van de lage rendementen en dat zij op diverse manieren actief en structureel maatregelen implementeert om de rendementen te verbeteren.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport en de aanvullende informatie weliswaar uiterst matig maar op zich genoegzaam is gemotiveerd op welke gronden QANU dit onderwerp positief heeft bevonden. In elk geval vormen de lage onderwijsrendementen een knellend aandachtspunt voor de opleiding. De NVAO verwacht dan ook maatregelen ter bevordering van het studiesucces.

Niettegenstaande deze kritische kanttekening beoordeelt de NVAO het onderwerp 'resultaten' als voldoende.

Pagina 8 van 9 **Besluit**

Op grond van het voorgaande besluit de NVAO dat accreditatie wordt verleend aan de wo-master Rechtsgeleerdheid (60 ECTS; varianten: voltijd, deeltijd; locatie: Tilburg) van de Universiteit van Tilburg te Tilburg. De opleiding kent vijf accenten (Privaatrecht, Rechtsgeschiedenis, Sociaal Recht, Staatsrecht/Bestuursrecht en Strafrecht) en een accentloos programma. Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, tweede lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit van Tilburg te Tilburg in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 7 februari 2012 naar voren te brengen. Bij brief van 6 maart 2012 heeft het college van bestuur van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dit heeft geleid tot een enkele tekstuele aanpassing.

Dit besluit treedt in werking op 21 maart 2012 en is van kracht tot en met 20 maart 2018.

Den Haag, Datum 8 maart 2012

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

ba

Guido Langouche
(vicevoorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Pagina 9 van 9 **Bijlage: Overzicht van beoordelingen door het panel**

Onderwerp	Facet	Beoordeling door VBI	Beoordeling door VBI
		<i>voltijd</i>	<i>deeltijd</i>
1. Doelstellingen opleiding	1.1 domeinspecifieke eisen	V	V
	1.2 niveau master	V	V
	1.3 oriëntatie wo	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
2. Programma	2.1 eisen wo	V	V
	2.2 relatie doelstellingen en programma	V	V
	2.3 samenhang programma	O	O
	2.4 studielast	V	V
	2.5 instroom	V	V
	2.6 duur	voldaan	voldaan
	2.7 afstemming vormgeving en inhoud	V	V
	2.8 beoordeling en toetsing	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
3. Inzet personeel	3.1 eisen wo	V	V
	3.2 kwantiteit personeel	V	V
	3.3 kwaliteit personeel	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
4. Voorzieningen	4.1 materiële voorzieningen	G	G
	4.2 studiebegeleiding	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
5. Interne kwaliteitszorg	5.1 evaluatie resultaten	V	V
	5.2 maatregelen tot verbetering	V	V
	5.3 betrokkenheid medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
6. Resultaten	6.1 gerealiseerd niveau	V	V
	6.2 onderwijsrendement	V	V
Beoordeling onderwerp		V	V
Eindoordeel		Positief	Positief

De facetten krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E), met uitzondering van het facet "Duur" (2.6), waarvoor geldt: "voldaan" of "niet voldaan". De onderwerpen krijgen het oordeel voldoende of onvoldoende